

OFFICIAL PRESS RELEASE

26 Ma'asi 2020

'E fakahoko 'e he Pangikē Pule' ha tokoni fakapa'anga ki he Pule'anga' pea mo tokoni ki hono fakapapau'i 'oku lahi fe'unga 'a e ngaahi pa'anga ngāue 'a e ngaahi kautaha fakapa'anga'

'Oku hokohoko atu pē 'a e tokoni 'a e Pangikē Pule' ki he Pule'anga' mo e ngaahi kautaha fakapa'anga' ke fakapapau'i 'oku nau mateuteu ke nau malava 'o matatali ha ngaahi uesia 'e malava ke hoko mei he mafola ko ia 'a e COVID-19.

Tokoni 'a e Pangikē Pule ki he Pule'anga

'I he fakataha 'a e Poate 'a e Kau Talēkita 'a e Pangikē Pule' 'i he 'aho 26 'o Ma'asi 2020, na'a nau tali ai ke fakahoko ha tokoni fakapa'anga ki he Pule'anga' ke poupuu ki he'enua ngāue ki hono tokoni'i fakapa'anga 'a e ngaahi sekitoa 'oku uesia mei he mafola 'a e COVID-19.

Ngaahi Pangikē Fakakomēsiale

'Oku hokohoko atu pē e ngāue ke tokoni'i e 'ekonōmika 'a e fonua' lolotonga 'a e mafola fakamāmani lahi 'a e COVID-19. Na'e fakataha 'a e Kōvana 'o e Pangikē Pule' mo e Kau Taki 'o e ngaahi Pangikē Fakakomēsiale' 'i he 'aho 25 'o Ma'asi 2020 'o fakapapau'i ai 'a e ngaahi me'a 'ni;

1. 'Oku liliu 'a e founa fakahoko ngāue 'a e ngaahi pangikē fakakomēsiale' 'o fakatatau ki he Tu'utu'uni Fakapule'anga ki he Tu'unga Fakafokifaa', 'o kau ai 'a e tauhi hoto vāmama'o mei ha tokotaha kehe, fakangatangata 'a e tokolahi 'o e kakai 'i ha feitu'u, pea fakamama'o mei he ngaahi fakataha'anga fakatokolahi'. 'E fokotu'u 'e he ngaahi pangikē mo 'enua kau ngāue' ha ngaahi faka'ilonga mo ha ngaahi fakahinohino 'i honau ngaahi 'api ngāue' ke muimui ki ai 'a e kakai'.
2. 'Oku hokohoko atu pē hono tokoni'i 'e he ngaahi pangikē fakakomēsiale' 'a e ngaahi pisinisi mo e kakai 'o e fonua' 'oku uesia 'i he mafola fakamāmani lahi 'a e mahaki ko 'eni'. 'Oku 'osi kamata ngāue 'a e ngaahi pangikē fakakomēsiale' ki he ngaahi kole tokoni 'a 'enua kau kasitomā 'o tautautefito ki he sekitoa 'o e Takimamata, mo e ngaahi sekitoa 'i he 'ekonōmika' kuo 'osi uesia'. 'Oku toe tokoni'i foki 'e he ngaahi pangikē fakakomēsiale' 'a kinautolu kuo mole 'enua ngaahi ngāue makatu'unga mei he mafola fakamāmani lahi 'o e COVID-19. 'Oku faka'ai'ai heni 'a e kakai 'o e fonua' pehē foki ki he ngaahi pisinisi' ke nau fakafetu'utaki ki he'enua ngaahi pangikē fakakomēsiale' 'okapau 'oku ke fiema'u ha tokoni felāve'i mo ho'o ngaahi totongi noo'.
3. Hangē ko ia ne 'osi fakahā 'e he ngaahi pangikē fakakomēsiale', 'oku malava pē ke toloi 'a e ngaahi totongi nō pehē ki he ngaahi totongi tupu, 'a e ngaahi pisinisi 'i he sekitoa Takimamata'. Ko e kole mavahe foki eni na'e fakahoko 'e he Kautaha Takimamata 'o Tonga' 'i he'enua fakataha mo e Kōvana 'o e Pangikē Pule' 'i he 'aho 23 Ma'asi 2020.
4. 'Oku kei fakahoko pē 'e he ngaahi pangikē 'enua ngaahi ngāue fakapangikē angamaheni' hangē ko e toho mo e fakahū pa'anga', pea pehē foki ki hono fakahoko 'o e ngaahi totongi pa'anga fakalotofonua mo fakatu'apule'anga 'i he lolotonga 'a e taimi ko eni'.

Kautaha Fakapa'anga 'Ikai ko ha Pangikē

Ko e ngaahi kautaha fakapa'anga 'ikai ko ha pangikē' kae tautautefito ki he ngaahi kautaha fehū'aki pa'anga muli', 'oku nau kei fakahoko fatongia pē 'o fakatatau ki he ngaahi tu'utu'uni 'a e Pule'anga' mo e Potungāue Mo'ui'. Ka 'oku lava heni ke ne uesia 'a 'enua ngaahi houa ngāue' pea mo 'enua malava ke fakahoko kakato honau ngaahi fatongia ki he fonua'.

'Oku tu'u mateuteu pē 'a e Pangikē Pule' ke tokoni'i 'a e ngaahi kautaha fakapa'anga 'ikai ko ha pangikē' 'okapau te nau kei fiema'u ke hokohoko atu 'a 'enua fakahoko fatongia ki he kakai 'o e fonua'. 'I he taimi tatau, 'oku kei fiema'u pē ke nau tauhi e ngaahi tu'utu'uni fakalao'.

'Oku fanongonongo atu ai heni ki he kau kasitomā kotoa pē 'a e ngaahi kautaha fehū'aki pa'anga muli' ke mou fetu'utaki ki he ngaahi kautaha fehū'aki pa'anga muli' ke nau fakapapau'i atu 'a 'enua ngaahi houa fakahoko fatongia'. 'Oku 'i ai e kongā 'o e fakahoko fatongia 'o e ngaahi kautaha fehū'aki pa'anga muli' kuo ta'ofi makatu'unga 'i he fakangatangata 'i he fefolau'aki' hangē

ko e fakafetongi pa'anga muli' pea mo 'enau ngaahi kautaha fakafofonga 'i tu'apule'anga' koe'uhi ko e fakangatangata 'i he ngaahi fonua muli'. Ko e ngaahi fika telefoni eni 'o e ngaahi kautaha fehū'aki pa'anga muli kuo 'osi fakamafai'i'.

Kautaha Fehū'aki Pa'anga Muli kuo fakamafai'i		Fika Fetu'utaki
1	FEXCO Tonga Limited	24-345
2	Rowena Financial Services	24-426
3	T&T Money Transfer	28-819
4	KlickEx Trading Limited	22-285
5	Frank Money Transfer	25-553
6	Manatu 'Ofa Money Transfer	22-557
7	S.A.V Money Transfer	26-089
8	Jones Travel Limited	26-110
9	Digicel Mobile Money	875-2007
10	Island Flexi Transfer	23-760
11	Tonga Post Limited	21-700

'E hokohoko atu ai pē foki mo hono siofi mo sivi'i 'e he Pangikē Pule' 'a e uesia 'o e vailasi kolona' 'i he tafa'aki fakapa'anga fakalūkufua' pea mo e faka'ekonōmika'. 'E hokohoko atu ai pē mo hono lipooti ki he kakai 'o e fonua' 'a e ngaahi fokotu'utu'u ngāue ke pukepuke e tu'unga ma'uma'uluta fakapa'anga 'o e fonua'.

Ki ha toe fakaikiiki, fetu'utaki mai kihe:

Tafa'aki Tokanga'i 'o e Ngaahi Kautaha Fakapa'anga (Financial Institutions Department)

Pangikē Pule Fakafonua 'o Tonga

Telefoni: (676) 24 057

Fax: (676) 24201

Meili 'Elekitolōnika: nrbt@reservebank.to